

ЗЛОЧИН У ЛЕДИЋИМА – ОПШТИНА ТРНОВО ЈУН 1992. ГОДИНЕ

ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ И ЕТНИЧКИ САСТАВ СТАНОВНИШТВА

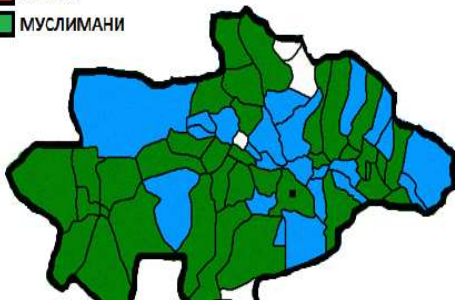
Општина Трново се налази у источном дијелу Босне и Херцеговине. Граничи се општинама Пале, Ново Сарајево, Илиџа, Хаџићи, Коњиц, Калиновик и Фоча.¹ Након потписивања Дејтонског мировног споразума општина је подијељена на два дјела, дио који се налази у Федерацији Босне и Херцеговине и дио који се налази у Републици Српској. Прије подјеле укупна површина општине Хаџићи је износила 451 km². Општина је била састављена од шест мјесних заједница: Дејчићи, Делијаш, Кијево, Пресјеница, Шабићи и Трново. У овим мјесним заједницама су се налазила сљедећа насељена мјеста: Балбашићи, Башћи, Бистрочај, Бобовица, Богатићи, Бољановићи, Брда, Брутуси, Черужићи, Чешина Страна, Чунчићи, Дејчићи, Делијаш, Дивчићи, Доња Пресјеница, Дујмовићи, Дураковићи, Годиња, Горња Пресјеница, Говедовићи, Граб, Грачаница, Хамзићи, Иловице, Јабланица, Јелачићи, Каровићи, Кијево, Кланац, Козија Лука, Крамари, Крсманићи, Ледићи, Лисовићи, Лукавац, Мађари, Мијановићи, Миље, Обла Брда, Остојићи, Пендичићи, Подивић, Поменовићи, Пречани, Рајски До, Ракитница, Ријека, Сјеверовићи, Слављевићи, Шабанци, Шабићи, Шишићи, Тошићи, Требечај, Трново, Турови, Тушила, Улобићи, Умчани, Умољани, Врбовник, Забојска и Загор.

Географски положај општине Трново

Према резултатима пописа из 1991. године у Трнову је живјело 6.991 становника, националну структуру су чинили: Срби 2.059 (29,5%), муслимани 4.790 (68,5%), Хрвати 16 (0,2%), Југословени 72 (1%) и остали 54 (0,8%)³. Срби су чинили већину у 23 насеља, муслимани у 35 насеља, а четири насеља су била ненасељена.

■ СРБИ
■ ХРВАТИ
■ МУСЛИМАНИ

Резултати пописа становништва 1991. године

Према резултатима пописа из 2013. године у Трнову⁴ живи 1.502 становника, националну структуру чине: Срби 97 (6,4%), муслимани 1.376 (91,6%), Хрвати четири (0,3%) и остали и непознато 25 (1,7%). Срби чине већину у десет насеља, Бошњаци у 36 насеља, а девет насеља је

ненасељено.

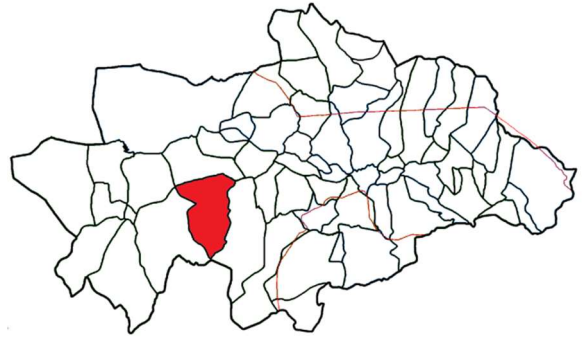
¹ Подаци се односе на 1991. годину.

² <https://www.trnovo.ba/>

³ <http://www.statistika.ba>

⁴ Подаци се односе на општину Трново која се налази у Федерацији Босне и Херцеговине.

Ледићи су мјесто у општини Трново. Укупна површина насеља износи 12,81 km². Према резултатима пописа из 1991. године у Ледићима је живјело 36 становника од чега је 35 (97,2%)⁵ било српске националности. Према резултатима пописа становништва из 2013. године у Ледићима живи пет становника и сви су Бошњаци.

Географски положај Ледића

ОПИС ДОГАЂАЈА

Српско село Ледићи нападнуто је 3. јуна 1992. године око 19 часова. Напад је извршио већи број припадника муслиманско-хрватских формација. Напад је трајао цијелу ноћ између 3. и 4. јуна. Идућег дана, односно 4. јуна у Бањ потоку, између села Ледића и Дејчића, убијени су Васић Ненад и његова супруга Мара који су се тог дана затекли у селу Дејчићи. Због страха да и остале Србе из села Ледићи не задеси иста судбина, 5. јуна 1992. године већина мјештана овог села напустила је своје куће. Једна група мјештана, међу којима је било и петоро малољетне дјеце, упутила се преко планине Трескавице, с намјером да бјеже у правцу Калиновика. Ову групу су 6. јуна 1992. године, у поподневним часовима, на путу према селу Љута, на западној страни Трескавице, дочекали припадници муслиманско-хрватских формација, похватили 12 лица из те групе и на лицу мјеста их све побили, изузев једанаестогодишњег дјечака Драгана Васића, који је остао рањен међу лешевима, а кога је накнадно извукао и спасио љекар муслиман из тих крајева. Тог дана мучки су убијени: Тешановић Миленко, Тешановић Милорад, Тешановић Раде, Тешановић Невенка, Тешановић Винка, Васић Радојка, Васић Славојка и дјеца Секулић Слађана, Тешановић Данијела, Тешановић Драгомир и Тешановић Милун. Неколико часова прије овог масакра на планини Трескавици убијен је и Кењић Саво.⁶

Једна група становника Ледића напустила је своје домове 8. јуна 1992. године преко Страјишта у правцу Војковића те су успјели да стигну до Кризног штаба ВРС. Послије 8. јуна у селу Ледићи остало је још неколико старијих мушкараца и жена који су или убијени или похапшени и одведени у затвор у село Дејчићи. У затвор у Дејчиће одведени су Миовчић Миленко и Васић Стојан са супругом и троје дјеце, а старци Миовчић Раде и Васић Савка убијени су на кућном прагу. Приликом ексхумације тијела Васић Савке глава никад није пронађена што упућује на закључак да је одсјечена. Миовчић Миленко је након звјерског мучења убијен у ОШ у Дејчићима 11. августа 1992. године.⁷

Припадници муслиманско-хрватских формација 18. јуна 1992. године ухапсили су и одвезли пет старица које су биле посљедњи становници села Ледићи, у правцу Трескавице, измасакрирали их на мјесту званом „Ледићка кривина“ на макадамском путу Трново – Ракитница, а затим их бацили на хрпу око 15 метара испод пута. Увиђајем на лицу мјеста који је извршен 17. новембра 1993. године, пронађени су на површини земље само костури без лобања и нешто

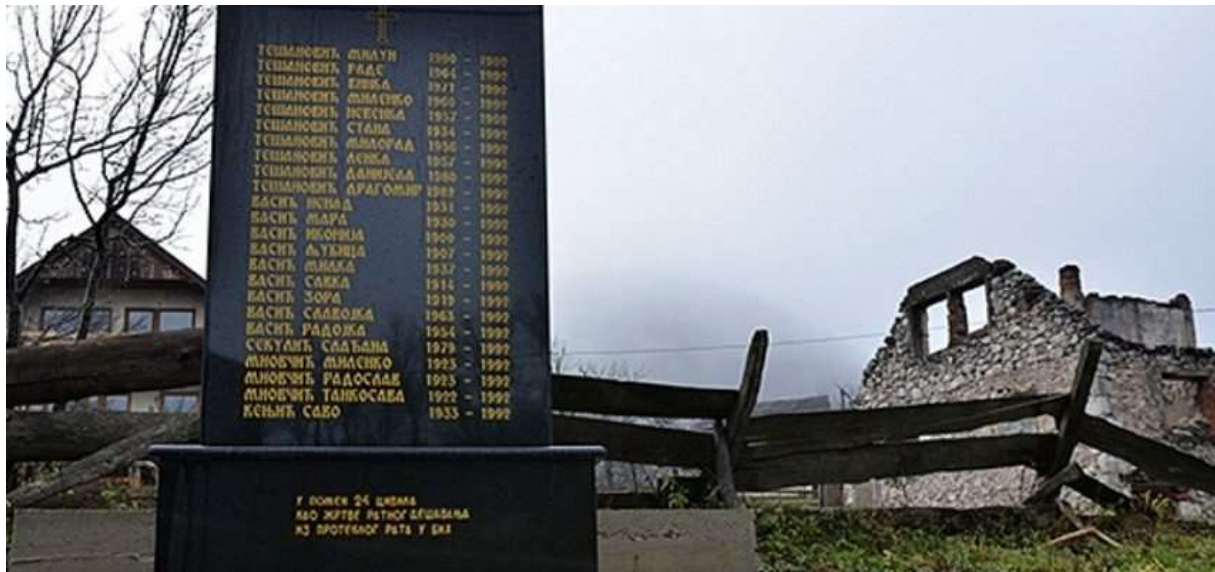
⁵ <http://www.statistika.ba>

⁶ Посебан извјештај, ЦБ Сарајево, број: 15-1/02-КУ-8/94 од 24.02.1994. године.

⁷ Исто.

одјеће на основу које је извршена идентификација жртава. Једна лобања, без доње вилице, пронађена је одвојена од осталог дијела костура, друга лобања је била смрскана у комадиће, док остале три лобање уопште нису пронађене. На овом мјесту убијене су: Миовчић Танкосава, Васић Иконија, Васић Љубица, Васић Милка и Васић Зора.⁸

Треба напоменути да се као жртве напада на Ледиће на спомен-обилежју у самом селу налазе имена и Тешановић Стане и Тешановић Ленке које су убијене снајперским хицима 2. августа 1992. године у Миљевини јер су рођене и живјеле у Ледићима док нису избјегле у јуну 1992. године.⁹

Спомен-обилежје српским жртвама у Ледићима

О самом злочину у Ледићима свједочили су и преживјели становници који су успјели избјећи. Између осталог, у овим свједочењима наводи се и сљедеће: „Већина становништва села Ледићи присуствовала је састанку 2. јуна 1992. године на који су дошли представници муслиманских села Дејчића и Дујмовића. Представници ових села дошли су с намјером да се договоре о будућем заједничком животу. Постигнут је споразум да не нападамо једни друге. О томе смо се у потпуности договорили и сагласили ако би дошла нека „туђа војска“. Наредног дана, наши људи који су били у извиђању видјели су да у село Дејчиће долази већи број униформисаних и неуниформисаних лица, као и већи број возила. Истог дана, у 16 часова, извршена је смотра, а у строју их је било око 200. Смотру је извршио Едо Годињац. Прије ове смотре Ненад Васић и његова супруга Мара чували су овце у близини села Дејчићи те су на том мјесту обоје убијени. Након постројавања, у 17 и 30 часова започело је опкољавање села, а истог поподнева извршен је и напад. Прва испалена зоља је запалила шталу Миланка Тешана. Сви способни мјештани су почели пружати отпор нападачима. Међутим, у селу је било само 23 наоружана и способна човјека. Борба је трајала до два и 30 часова. У Ледиће су 5. јуна 1992. године дошла два лица из села Требечај и саопштили да су муслимани попалили сва околна српска села Трнова и све цивиле поклати. Такође су рекли да ће се извршити нови напад на Ледиће те вечери. Становништво Ледића се склонило у оближњу шуму. Један дио становника

⁸ Исто.

⁹ Списак цивилних жртава, Општина Трново - Комисија за размјене и сахране, 1993. године.

је пошао са ова два лица према планини Трескавици да би се домогао Калиновика. Остали дио становништва није пошао преко Трескавице него другим путем и накнадно се пребацио на српску територију.¹⁰

О свирепости и начину на који су убијени становници Ледића јасно говори и обдукциони записник са ексумације двогодишњег Тешановић Милуна гдје је наведено да је „смрт насилна и да је наступила усљед разорења главе, дејством тупине, тешког и замахнутог механичког оруђа.“¹¹

Посмртни остаци осамнаестомјесечног Милуна Тешановића

МАСОВНЕ И ПОЈЕДИНАЧНЕ ГРОБНИЦЕ

Тијела убијених Срба из Ледића су након рата ексхумирана из двије масовне гробнице и једне појединачне. Ексумација масовних гробница на локалитету Јаворска коса, планина Трескавица, шири рејон села Ракитница извршене су од 25. до 27. септембра 2001. године и у њима су пронађени посмртни остаци 12 лица. То су:

1. Тешановић Данијела,
2. Тешановић Раде,
3. Васић Славојка,
4. Васић Радојка,

¹⁰ Свједочење становништва села Ледићи који су преживјели и избјегли, Српска општина Трново, 13.03.2000. године.

¹¹ Обдукциони записник, Комисија за тражење несталих и заробљених лица РС, број: Са-74/01 од 18.10.2001. године.

5. Тешановић Миленко,
7. Тешановић Милорад,
9. Тешановић Милун,
11. Тешановић Драгомир,

6. Тешановић Винка,
8. Тешановић Невенка,
10. Секулић Слађана,
12. Кењић Саво.

Ексхумација српских жртава из Ледића на локацији Јаворинска коса 2001. године

Тијела Васић Маре и Ненада ексхумирана су из појединачне масовне гробнице 28. септембра 2009. године у селу Дејчићи, општина Федерално Трново.

ЖРТВЕ

Према подацима Републичког центра за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица током напада на српско село Ледићи у јуну 1992. године убијено је 22 лица, док је једно лице (Драган (Миро) Васић, рођ. 1981. год) рањено.

Табела Смртно страдали српски цивили у Ледићима 1992. године

РБ	ID ¹²	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
1.	1418	Васић	Јован	Зора	1919.	18.6.1992.	Након напада на Ледиће остала у селу али је 18.6.1992. заробљена те је одведена на Ледићку кривину гдје је убијена
2.	1387	Васић	Лазар	Иконија	1900.	18.6.1992.	Након напада на Ледиће остала у селу али је 18.6.1992. заробљена те је одведена на Ледићку кривину гдје је убијена
3.	1326	Васић	Ђуро	Љубица	1908.	18.6.1992.	Након напада на Ледиће остала у селу али је 18.6.1992. заробљена те је одведена на Ледићку кривину гдје је убијена
4.	1196	Васић	Драго	Мара	1930.	4.6.1992.	Приликом напада на Ледиће затекла се са супругом у сусједном селу Дејчићи гдје су ухваћени и убијени
5.	1449	Васић	Данило	Милка	1934.	18.6.1992.	Након напада на Ледиће остала у селу али је 18.6.1992. заробљена те је одведена на Ледићку кривину гдје је убијена
6.	1163	Васић	Остоја	Ненад	1931.	4.6.1992.	Приликом напада на Ледиће затекла се са супругом у сусједном селу Дејчићи гдје су ухваћени и убијени
7.	1229	Васић	Милош	Радојка	1954.	6.6.1992.	Приликом напада на Ледиће покушала пребјећи на слободну територију али је заробљена на Јаворској коси, Ракитница 6.6.1992. и на лицу мјеста убијена

¹² ID представља број под којим се жртва налази у електронској бази Републичког центра за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица.

РБ	ID ¹²	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
8.	1295	Васић	Никола	Савка	1914.	5.7.1992.	Након напада на Ледиће остала у селу али је 5.7.1992. убијена на кућном прагу
9.	1262	Васић	Милош	Славојка	1963.	6.6.1992.	Приликом напада на Ледиће покушала пребећи на слободну територију али је заробљена на Јаворској коси, Ракитница 6.6.1992. и на лицу мјеста убијена
10.	1463	Keњић	Љубо	Саво	1933.	6.6.1992.	Приликом напада на Ледиће покушао пребећи на слободну територију али је заробљен на Јаворској коси, Ракитница 6.6.1992. и на лицу мјеста убијен
11.	12777	Миовчић	Милан	Миленко	1923.	11.8.1992.	Након напада на Ледиће остао у селу али је у јуну 1992. заробљен те је одведен у логор у ОШ у Дејчићима гдје је након звјерског мучења убијен 11.8.1992.
12.	12764	Миовчић	Алекса	Радослав	1922.	10.7.1992.	Након напада на Ледиће остао у селу али је 10.7.1992. убијен из снајпера од стране непознатих лица
13.	12770	Миовчић	Јовица	Танкосава	1922.	18.6.1992.	Након напада на Ледиће остала у селу али је 18.6.1992. заробљена те је одведена на Ледићку кривину гдје је убијена
14.	1629	Селаковић	Вељко	Слађана	1979.	6.6.1992.	Приликом напада на Ледиће покушала пребећи на слободну територију, али је заробљена на Јаворској коси, Ракитница 6.6.1992. и на лицу мјеста убијена

РБ	ID ¹²	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
15.	1242	Тешановић	Рајко	Винка	1970.	6.6.1992.	Приликом напада на Ледиће покушала пребећи на слободну територију али је заробљена на Јаворској коси, Ракитница 6.6.1992. и на лицу мјеста убијена
16.	1307	Тешановић	Милорад	Данијела	1980.	6.6.1992.	Приликом напада на Ледиће покушала пребећи на слободну територију али је заробљена на Јаворској коси, Ракитница 6.6.1992. и на лицу мјеста убијена
17.	1337	Тешановић	Милорад	Драгомир	1982.	6.6.1992.	Приликом напада на Ледиће покушао пребећи на слободну територију али је заробљен на Јаворској коси, Ракитница 6.6.1992. и на лицу мјеста убијен
18.	1088	Тешановић	Миливоје	Миленко	1960.	6.6.1992.	Приликом напада на Ледиће покушао пребећи на слободну територију али је заробљен на Јаворској коси, Ракитница 6.6.1992. и на лицу мјеста убијен
19.	1176	Тешановић	Драго	Милорад	1956.	6.6.1992.	Приликом напада на Ледиће покушао пребећи на слободну територију али је заробљен на Јаворској коси, Ракитница 6.6.1992. и на лицу мјеста убијен
20.	20408	Тешановић	Раде	Милун	1991.	6.6.1992.	Приликом напада на Ледиће родитељи Милуна Тешановића су, носећи га, покушали пребећи на слободну територију али су заробљени на Јаворској коси,

РБ	ID ¹²	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
							Ракитница 6.6.1992. и на лицу мјеста убијени
21.	1209	Тешановић	Младен	Невенка	1957.	6.6.1992.	Приликом напада на Ледиће покушала пребећи на слободну територију али је заробљена на Јаворској коси, Ракитница 6.6.1992. и на лицу мјеста убијена
22.	12866	Тешановић	Миливоје	Раде	1964.	6.6.1992.	Приликом напада на Ледиће покушао пребећи на слободну територију али је заробљен на Јаворској коси, Ракитница 6.6.1992. и на лицу мјеста убијен

Из ових података видљиво је да је најстарија жртва имала 92 године, а најмлађа тек 18 мјесеци.

НЕПРИЈАТЕЉСКЕ ВОЈНЕ ФОРМАЦИЈЕ КОЈЕ СУ УЧЕСТВОВАЛЕ У НАПАДУ

Приликом напада на засеок Ледићи са циљем да се исто „очисти“ од српског становништва, учествовало је више мјешовитих формација тзв. Армије БиХ, од којих се за „Трновско-хаџићи баталјон“ и „Кијевску чету“ са сигурношћу може рећи да су биле доминантне на подручју Трнова. Главнину непријатељских снага чиниле су групе припадника Територијалне одбране Трново (ТО), у садејству са припадницима Министарства унутрашњих послова тзв. Републике БиХ, односно припадницима Станице јавне безбједности Трново и јединицама Хрватских одбрамбених снага (ХОС). Сви они су у заједнички координисаним акцијама починили незапамћен злочин према цивилном становништву српске националности које је практично истребљено у Ледићима.

С обзиром на овако „шаролик“ формацијски састав и организациону структуру, незахвално је говорити о бројној снази непријатеља. Међутим, из изјава преживјелих свједока злочина у Ледићима, са сигурношћу се може рећи да су муслиманско-хрватске формације неколико десетина пута биле бројније у односу на српски народ који се у трагичном временском периоду налазио на својим вјековним огњиштима, и није био спреман за пружање организованог отпора.

ПРАВОСУДНИ ПРОЦЕСИ

Тужилаштво БиХ подигло је, а Суд БиХ потврдио 2014. године оптужницу против Едхема Годињака, Медариса Шарића и Мирка Бунозе због сумње да су починили злочин против цивилног српског становништва и ратних заробљеника на ширем подручју општине Трново. Они су били оптужени да су свјесно и вољно учествовали у удруженом злочиначком подухвату са заједничким циљем вишеструког лишења живота цивила српске националности у селима на подручју општине Трново, противправног хапшења и заробљавања у заробљеничким објектима формираним на подручју општине Трново и паљења њихове имовине, те лишења живота и нечовјечног поступања према заробљеним припадницима Војске Републике Српске у заробљеничким објектима формираним на подручју општине Трново. Овом оптужницом, између осталог, обухваћен је и напад на Ледиће у јуну 1992. године.¹³

Првостепеном пресудом Суда БиХ из 2021. године сва тројица су ослобођена. Суд је у образложењу пресуде навео да Тужилаштво БиХ није ван разумне сумње доказало учешће оптужених у удруженом злочиначком подухвату, као ни њихову командну и индивидуалну одговорност. Приликом образлагања пресуде предсједавајућа Вијећа Медиха Пашић је навела сљедеће: „Ради жртва и јавности желим да кажем – оно што је довело до ослобађајуће пресуде искључиво је пропуст Тужилаштва, које није уложило довољно труда у доказивању, што је било очекивати када се имају у виду страшни злочини”.¹⁴

Правоснажном пресудом Апелационог вијећа Суда БиХ из 2022. године потврђена је првостепена ослобађајућа пресуда.¹⁵

¹³ Доступно на: <https://tuzilastvobih.gov.ba/?id=2479&jezik=s>, посјеђено 19.07.2022. године.

¹⁴ Доступно на: <https://detektor.ba/2021/03/04/godinjak-i-ostali-vijece-okrivilo-tuzilastvo-za-niz-propusta/>, посјеђено 19.07.2022. године.

¹⁵ Другостепена пресуда Суда БиХ у предмету против Годињак Едхема и др, број: С1 1 К 016301 21 Крж 3 од 26.04.2022. године.